

**Działania zrealizowane przez
wybrane podmioty
Grupy Kapitałowej LOTOS
w sferze ochrony środowiska oraz
bezpieczeństwa pracy
w 2010 roku**

Gdańsk, 15.04.2011

SPIS TREŚCI

SPOŁECZNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI

PRAKTYKI W STOSUNKACH PRACY I GODNA PRACA

Bezpieczeństwo i higiena pracy

NR GRI ^(*)	OBSZAR
LA 8	Edukacja, szkolenia, doradztwo, programy prewencyjne i kontroli ryzyka dostępne w celu wsparcia siły roboczej, ich rodzin lub członków społeczności na skutek zaistnienia poważnych chorób

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PRODUKT

Zdrowie i bezpieczeństwo klienta

NR GRI	OBSZAR
PR 1	Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników oraz procent istotnych kategorii produktów i usług podlegających takim procedurom

Oznakowanie produktów i usług

NR GRI	OBSZAR
PR 3	Rodzaj informacji o produktach i usługach wymaganych na mocy procedur oraz procent znaczących produktów i usług podlegających takim wymogom

NR GRI	OBSZAR
PR 5	Praktyki dotyczące satysfakcji klienta z uwzględnieniem wyników ankiet mających na

(*) Grupa Kapitałowa LOTOS każdego roku przygotowuje sprawozdania ze swojej działalności z dziedziny społecznej odpowiedzialności biznesu w oparciu o Ramowe Zasady Raportowania oraz trzecią wersję Wytucznych Global Reporting Initiative (G3 GRI).

celu badanie tej satysfakcji

ŚRODOWISKOWE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI

Bioróżnorodność

NR GRI	OBSZAR
EN 11	Lokalizacja oraz powierzchnia posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów

NR GRI	OBSZAR
EN 13	Środowiska naturalne chronione lub odnowione

NR GRI	OBSZAR
EN 14	Strategie, działania i plany zarządzania wpływem na bioróżnorodność

Produkty i usługi

NR GRI	OBSZAR
EN 26	Inicjatywy mające na celu minimalizowanie wpływu produktów i usług na środowisko oraz zakres wpływu tych inicjatyw

NR GRI	OBSZAR
EN 27	Procent odzyskanych materiałów ze sprzedawanych produktów i ich opakowań, według kategorii materiału

Transport

NR GRI	OBSZAR
EN 29	Istotny wpływ na środowisko na skutek transportu produktów, innych dóbr i materiałów wykorzystywanych w działalności organizacji oraz transport pracowników

Grupa Kapitałowa LOTOS, zgodnie ze Strategią społecznej odpowiedzialności, przykładą szczególną wagę do ograniczania stopnia oddziaływania prowadzonej działalności na środowisko naturalne oraz zapewniania właściwego poziomu bezpieczeństwa zarówno w wymiarze bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników, jaki i bezpieczeństwa klientów użytkujących produkty wytwarzane przez poszczególne spółki zależne. Niniejsze sprawozdanie służy zobrazowaniu działań podejmowanych w tym obszarze przez podmioty wchodzące w skład Grupy Kapitałowej LOTOS w 2010 r.

SPOŁECZNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI

PRAKTYKI W STOSUNKACH PRACY I GODNA PRACA

- **Bezpieczeństwo i higiena pracy**

Grupa Kapitałowa LOTOS wywiązuje się ze wszystkich obligatoryjnych zobowiązań dotyczących sfery bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa procesowo-technicznego.

Działania obowiązkowe realizowane w sferze bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia w Grupie Kapitałowej LOTOS to, m.in.:

1. kontrole BHP,
2. audyty,
3. funkcjonowanie Komisji BHP,
4. współpraca ze społeczną inspekcją pracy, lekarzem sprawującym opiekę medyczną nad pracownikami, jednostkami zewnętrznymi,
5. szkolenia BHP i ppoż.,
6. identyfikacja zagrożeń i ocena ryzyka zawodowego w związku z występowaniem w środowisku pracy, m.in. czynników chemicznych, biologicznych, hałasu, atmosfer wybuchowych,
7. przystosowanie stanowisk pracy zgodnie z wymaganiami prawa i ergonomii,
8. zapewnienie pracownikom bezpiecznych warunków pracy, wyposażenie w odzież ochronną i stosowanie środków ochrony zbiorowej i indywidualnej,

9. zapewnienie organizacji pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczający pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych dla zdrowia i uciążliwości, z uwzględnieniem możliwości psychofizycznych pracowników,
10. stosowanie rozwiązań systemowych, a nie akcyjnych, celem wyeliminowania zauważanych nieprawidłowości, przyczyn wypadków przy pracy, zauważanych sytuacji niebezpiecznych itp.,
11. zapewnienie likwidacji zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, urządzeń, materiałów i substancji nie powodujących takich zagrożeń.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PRODUKT

- **Zdrowie i bezpieczeństwo klienta**

LOTOS Asfalt

W Spółce na głównych etapach - koncepcji, rozwoju, produkcji oraz dystrybucji produktu - uwzględniane są potencjalne działania, które mogą wpływać na środowisko i bezpieczeństwo. Po zidentyfikowaniu aspektu z omawianego zakresu, przeprowadzane są działania mające na celu eliminację lub minimalizację potencjalnych zagrożeń. W roku 2010, ekspediowane asfalty zostały poddane redukcji temperatur, co powoduje obniżenie emisji w trakcie nalewu. Dodatkowo, w celu zabezpieczenia pod względem organizacyjnym i technicznym, powołano zespół roboczy, którego zadaniem jest podejmowanie działań w zakresie zagrożeń związanych z obecnością siarkowodoru w oparach asfaltu. Przeprowadzono również badania dotyczące dodatków dezodorujących asfalty. Wskazanim wyżej działaniom i procedurom poddanych zostało 90% produktów.

Każda grupa produktów asfaltowych, pomimo klasyfikacji asfaltów naftowych jako produktów bezpiecznych posiada *Kartę Charakterystyki*, która opisuje własności, zasady bezpiecznego użytkowania oraz potencjalne zagrożenia, jakie może stanowić kontakt z produktem. Informacje takie przekazywane są klientom. Emulsje asfaltowe i asfalty modyfikowane posiadają dodatkowo atesty PZH.

Asfalty drogowe i modyfikowane podlegają ocenie zgodności, której wynik stanowi zapewnienie dla konsumenta, że produkt posiada odpowiednie właściwości użytkowe produktu i spełnia wymagania budowlane. Produkty LOTOS Asphalt posiadają deklaracje zgodności z wymaganiami specyfikacji technicznych. W spółce funkcjonują procedury mające na celu zapewnienie identyfikacji zmian w wymaganiach prawnych dotyczących działalności spółki.

Aby zapewnić bezpieczeństwo stosowania produktów, spółka objęła zakresem działań podnoszących bezpieczeństwo także procesy transportu i dystrybucji. Funkcjonują instrukcje bezpiecznej pracy z asfaltami w trakcie ich załadunku, transportu i rozładunku. Prowadzi się weryfikację spełnienia standardów bezpieczeństwa LOTOS Asphalt przez dostawców usług transportowych.

Etapy cyklu użytkowania, w których usprawniany jest wpływ produktów na zdrowie i bezpieczeństwo	Tak	Nie
Koncepcja rozwoju produktu	x	
R&D (badania i rozwój)	x	
Certyfikacja	x	
Produkcja i wytwarzanie	x	
Marketing i promocja	x	
Dystrybucja zapasów i zaopatrzenie	x	
Użytkowanie i serwis	x	
Usunięcie, ponowne użycie lub recykling		x

LOTOS OIL

Wszystkie wyroby produkowane w Spółce posiadają *Karty Charakterystyki*, które są sporządzane w oparciu o obowiązujące wymagania prawne (rozporządzenie REACH). Na podstawie *Kart* produkty klasyfikowane są jako bezpieczne lub niebezpieczne. Opis produktu przedstawiony w *Karcie* informuje użytkownika o potencjalnych zagrożeniach, jakie niesie produkt w odniesieniu do zdrowia człowieka oraz środowiska naturalnego. W *Karcie* znajduje się również informacja o:

- niebezpiecznych składnikach w wyrobie,
- kontroli narażenia,
- postępowaniu w przypadku pożaru i przedostania się produktu do środowiska oraz,
- dalszym postępowaniu z opróżnionym opakowaniem.

W przypadku produktu zaklasyfikowanego jako niebezpieczny, opis zagrożeń jest umieszczony także na etykiecie produktu. W *Karcie* i na etykiecie znajduje się również numer telefonu kontaktowego, pod którym można uzyskać więcej informacji na jego temat. Etapy cyklu użytkowania, w których usprawniany jest wpływ produktów na zdrowie i bezpieczeństwo:

- koncepcja rozwoju produktu,
- R&D (badania i rozwój),
- certyfikacja,
- produkcja i wytwarzanie,
- marketing i promocja,
- dystrybucja zapasów i zaopatrzenie,
- użytkowanie i serwis,
- wycofanie z użytkowania, ponowne użycie lub recykling.

Wyroby dostarczane są Klientom wraz ze *Świadectwem jakości*. Jeśli produkt jest zaklasyfikowany jako niebezpieczny, to *Karta Charakterystyki* jest każdorazowo dołączana do dokumentów przy pierwszej dostawie danego wyrobu. W pozostałych przypadkach (gdy produkt nie jest zaklasyfikowany jako niebezpieczny) Klient otrzymuje *Kartę* na życzenie. *Karty Charakterystyki* oraz pozostała dokumentacja technologiczna jest aktualizowana na bieżąco zgodnie z wymaganiami procedur Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

LOTOS Paliwa

Spółka prowadzi działania mające na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwa na wszystkich etapach procesu sprzedaży paliw od momentu wydania produktu na bazie do sprzedaży na stacjach paliw sieci LOTOS.

LOTOS Paliwa zapewnia transport w odniesieniu do ok. 30% sprzedawanego paliwa (hurt i detal razem), w tym w 100 % dla stacji własnych sieci LOTOS oraz w 100 % dla wysyłek kolejowych. Pozostała sprzedaż jest realizowana z odbiorem transportem klienta. Transport drogowy paliw jest realizowany przez zewnętrzne podmioty spoza Grupy Kapitałowej LOTOS na zasadach

outsourcingu usług. Prowadzony jest nadzór nad bezpieczeństwem tego etapu realizacji usługi, poprzez ustalanie warunków oraz nadzór dostaw na podstawie umów i procedur. Transport kolejowy do odbiorców jest realizowany przez spółkę LOTOS Kolej.

W ramach prowadzonego nadzoru aspektu zdrowia i bezpieczeństwa w transporcie drogowym monitorowane są m.in.:

- załadunek na bazach,
- bezpieczny przejazd cysterny na kontrolowanej trasie,
- bezpieczeństwo miejsc rozładunku - rozładunek zgodnie z ustaloną procedurą postępowania oraz wskaźnik jej realizacji,
- postępowanie w przypadku rozlania lub awarii,
- działania korygujące w przypadku zaistnienia nieprawidłowości.

W zakresie sprzedaży paliw na stacjach własnych LOTOS Paliwa Sp. z o.o. ustala standardy i prowadzi nadzór nad ich realizacją przez Zarządzających stacjami. Proces uregulowany jest na podstawie odrębnych umów i obowiązujących procedur postępowania, które są systematycznie poddawane doskonaleniu.

W ramach ustalonych standardów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa nadzorowane i poddawane ocenie na zgodność z nimi są m.in.:

- dostawy paliw,
- nadzór nad infrastrukturą,
- postępowanie w przypadku wypadków i awarii,
- zasady bezpieczeństwa w zakresie obsługi klienta i sprzedaży paliw,
- zarządzanie środowiskowe zgodne z normą PN-EN ISO 14001:2005,
- zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy zgodne z normą PN-N-18001.

W ramach prowadzonej działalności LOTOS Paliwa Sp. z o.o. posiada certyfikat na zgodność Systemu Zarządzania Jakością z normą PN-EN ISO 9001:2009 w zakresie hurtowego obrotu paliwami do pojazdów samochodowych oraz lekkimi olejami opałowymi, sprzedaży paliw do klientów biznesowych oraz zarządzania sprzedażą detaliczną paliw.

LOTOS Parafiny

W Spółce stosowane są procedury mające na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwa na wszystkich etapach cyklu życia produktów oraz usług. Na etapie projektowania ustalane są dostępne surowce i źródła ich pochodzenia, zakres niezbędnych analiz przeprowadzanych

dla surowców i projektowanego wyrobu oraz określany jest potencjalny wpływ realizacji projektu na środowisko. W trakcie produkcji stosowany jest odpowiedni system nadzorowania produkcji w toku oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracy. Dla wyrobów gotowych wykonywane są analizy zgodnie z obowiązującym harmonogramem badań oraz badania dodatkowe mające na celu ocenę wpływu produktów na zdrowie i bezpieczeństwo użytkowników.

W oparciu o zasady Zintegrowanego Systemu Zarządzania wprowadzono odpowiednie narzędzia umożliwiające nadzorowanie i zidentyfikowanie nieprawidłowości występujących w trakcie realizacji poszczególnych procesów:

- harmonogram badań – określający zakres oraz częstotliwość wykonywanych analiz dla surowców, produkcji w toku oraz wyrobów gotowych,
- dokumentacja techniczno-produkcyjna (IT, KT, WT) – opisująca sposób prowadzenia produkcji, dopuszczone surowce oraz wymagania dla wyrobu gotowego,
- wprowadzony system nadzorowania kart charakterystyki substancji/mieszanin umożliwiający zapewnienia bezpieczeństwa użytkowania surowców w trakcie produkcji oraz wyrobów wprowadzanych do obrotu. Dodatkowo system zapewnia nadzór nad aktualnością *Kart* oraz ich zgodność z obowiązującymi przepisami (REACH, CLP),
- plan monitorowania środowiska,
- instrukcja postępowania w przypadku rozlania i awarii,
- wdrożona procedura gospodarki odpadami. Dodatkowo Spółka posiada zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów parafinowych,
- procedura zabezpieczenia wyrobu w Jednostce Biznesu Parafin oraz monitorowanie jego jakości: w zakresie transportu kontrolowana jest czystość opakowań celem zabezpieczenia wyrobu gotowego przed zanieczyszczeniem i uszkodzeniem,
- wprowadzony system okresowej kontroli produktów w zakresie zawartości substancji rakotwórczych oraz metali ciężkich,
- wprowadzony System Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) wraz z elementami Dobrej Praktyki Higienicznej w Zakładzie Produkcji Parafin Jasło w zakresie produkcji wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Wyroby dostarczane są klientom wraz z atestem jakości, obowiązującymi warunkami technicznymi oraz Informacją o Produkcie lub *Kartą Charakterystyki*. Dokumentacja techniczna aktualizowana jest na bieżąco. Obowiązujące procedury obejmują wszystkie produkty Spółki.

Znaczącą zmianą w stosunku do lat ubiegłych jest wprowadzenie, w miejsce *Karty Charakterystyki*, Informacji o Produkcie dla substancji, dla których - zgodnie z Rozporządzeniem REACH - nie ma obowiązku dostarczania *Karty Charakterystyki*.

LOTOS Parafiny, wywiązując się z obowiązków wynikających z Rozporządzenia REACH, dokonała 23września 2010 r. rejestracji właściwej 3 substancji wprowadzanych do obrotu. Rejestracja właściwa dla pozostałych dwóch substancji, ze względu na tonaż, zostanie przeprowadzona do 31 maja 2013 r.

Równolegle Spółka podjęła działania w celu wywiązania się z obowiązków wynikających z Rozporządzenia CLP (ang. Classification&Labelling). 28 grudnia 2010 r. dokonano zgłoszenia CLP w Europejskiej Agencji Chemikaliów dwóch substancji. Jednocześnie dokonano aktualizacji dokumentacji w celu jej dostosowania do wymogów Rozporządzenia CLP.

Etapy cyklu użytkowania, w których usprawniany jest wpływ produktów na zdrowie i bezpieczeństwo	Tak	Nie
Koncepcja rozwoju produktu	x	
R&D (badania i rozwój)	x	
Certyfikacja	x	
Produkcja i wytwarzanie	x	
Marketing i promocja		x
Dystrybucja zapasów i zaopatrzenie	x	
Użytkowanie i serwis	x	
Usunięcie, ponowne użycie lub recykling	x	

Ocenie poddano wszystkie produkty Spółki LOTOS Parafiny (100%).

- **Oznakowanie produktów i usług**

LOTOS Asfalt

W przypadku wytwarzanych przez Spółkę materiałów budowlanych, do których zalicza się grupy produktowe takie jak: asfalty drogowe, asfalty modyfikowane, emulsje asfaltowe oraz specyfiki asfaltowe i materiały hydroizolacyjne niezbędne jest podanie pełnej informacji dotyczącej produktów. Szczególnie istotne są informacje o wyrobie budowlanym oraz odpowiednie oznakowanie produktu za pomocą oznakowania CE lub znakiem budowlanym „B”. Sprawa

obowiązkowego przekazywania informacji towarzyszących produktowi dotyczy ponad 95% wolumenu sprzedawanych wyrobów.

Na dokumentach towarzyszących sprzedanemu wyrobowi (np. dowód wydania, świadectwo jakości itp.) dołączanych do każdej partii ekspediowanego produktu, oprócz odpowiedniego oznakowania, podawane są również następujące informacje:

- adres producenta i zakładu, w którym wyrób został wyprodukowany,
- nazwa, gatunek produktu według specyfikacji technicznej (normy lub aprobaty technicznej) oraz nazwa handlowa,
- numer i data publikacji polskiej normy lub aprobaty technicznej, z którą potwierdzono zgodność wyrobu,
- numer i data wystawienia krajowej deklaracji zgodności,
- nazwa jednostki certyfikującej (jeśli brała udział w zastosowanym systemie oceny zgodności),
- zalecenia BHP.

W roku 2010 ze względu na harmonizację norm EN 12591 oraz 13808 dotyczących odpowiednio klasyfikacji asfaltów drogowych i kationowych emulsji asfaltowych, LOTOS Asfalt zakończył proces certyfikacji systemu zarządzania Zakładowej Kontroli Produkcji na zgodność z wymaganiami wyżej wymienionych norm. Tym samym, spółka zapewniła zgodność z wymaganiami prawnymi obowiązującymi w UE dotyczącymi wprowadzania wyrobów budowlanych do obrotu.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury	Tak
Pozyskiwanie składników danego produktu lub usługi	x
Treść, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo	x
Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi	x
Utylizacja produktów i wpływ na środowisko / społeczeństwo	x
Inne: zagrożenia, które mogą wystąpić przy stosowaniu produktu, informacje wymagane specyfikacjami technicznymi (normami zharmonizowanymi, aprobatami) do umieszczenia w dołączanych informacjach, oznakowanie wymagane przepisami prawnymi (prawo budowlane)	x

LOTOS Oil

W związku z tym, że Spółka sprzedaje wyroby konfekcjonowane oraz w tzw. luzem, informacje o danym produkcie przekazywane są ich odbiorcy w różnej formie:

- produkty konfekcjonowane - zawierają niezbędne informacje na etykietach,
- informacje o wyrobach sprzedawanych luzem - znajdują się w *Karcie charakterystyki*.

W przypadku, gdy produkt jest zaklasyfikowany jako niebezpieczny *Karta Charakterystyki* jest każdorazowo dołączana do dokumentów przy pierwszej dostawie danego wyrobu. W pozostałych przypadkach, (gdy produkt nie jest zaklasyfikowany jako niebezpieczny) Klient otrzymuje *Kartę* na życzenie.

Na podstawie obowiązujących przepisów, na produktach LOTOS Oil zakwalifikowanych jako niebezpieczne, umieszcza się następujące informacje:

- nazwę produktu,
- nazwy substancji niebezpiecznych zawartych w produkcie,
- nazwę i adres producenta,
- odpowiednie znaki ostrzegawcze i napisy określające ich znaczenie,
- odpowiednie zwroty R- informujące o szkodliwym działaniu produktu na środowisko i człowieka, zgodnie z zapisami w Karcie Charakterystyki Produktu (SDS),
- odpowiednie zwroty S, - zalecenia dotyczące postępowania z produktem, zgodnie z zapisami w Karcie Charakterystyki Produktu (SDS)
- ilość produktu w opakowaniu,
- informację o postępowaniu z opróżnionym opakowaniem,
- opis i zastosowanie produktu,
- aprobaty i specyfikacje.

Produkty Spółki nie zaklasyfikowane jako niebezpieczne na etykietach zawierają następujące informacje:

- nazwę produktu,
- opis i zastosowanie produktu,
- aprobaty i specyfikacje,
- adres producenta,
- ilość produktu w opakowaniu,
- często także kod kreskowy.

W Spółce funkcjonuje procedura nadzorowania dokumentacji techniczno-produkcyjnej, w której określone zostały zasady dotyczące napisów na etykietach z produktami. Wskazane zostały także osoby odpowiedzialne za wzory napisów i opakowań oraz informacje umieszczane na etykietach. Do pozostałych dokumentów Systemu Zarządzania Jakością, funkcjonujących w Spółce należą m.in.:

- procedura procesów produkcyjnych,
- procedura kontroli i badań,
- procedura postępowania z wyrobem niezgodnym,
- instrukcje technologiczne,
- warunki techniczne,
- wzory etykiet i nadruków.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury:

- pochodzenie składników danego produktu lub usługi,
- skład, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo,
- bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi,
- utylizacja produktów i wpływu na środowisko/społeczeństwo.

LOTOS Paliwa

Spółka, dbając o dostęp do informacji dotyczących oddziaływania produktu, realizuje obowiązek ich udostępniania zgodnie z wytycznymi wynikającymi z przepisów prawa oraz obowiązujących wewnętrznych procedur postępowania. W zakresie sprzedaży hurtowej i detalicznej, na życzenie klienta, udostępniane są informacje dotyczące charakterystyki wszystkich sprzedawanych paliw w postaci *Karty charakterystyki substancji niebezpiecznej*. Dla towarów sprzedawanych na stacjach Zarządzający stacjami, są zobowiązani do udostępniania analogicznych *Kart charakterystycznych substancji niebezpiecznych* na żądanie klienta w zakresie towarów dostępnych w sklepach na stacjach paliw.

Zakres informacji	Tak	Nie
Pozyskiwanie składników danego produktu lub usługi	W zakresie Grupy LOTOS	
Treść, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo	x	
Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi	x	
Utylizacja produktów i wpływ na środowisko / społeczeństwo	x	
Inne	Identyfikacja zagrożeń, postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska, informacje o transporcie	

LOTOS Parafiny

Dla każdego produktu w obowiązujących Warunkach Technicznych podawany jest zakres niezbędnych informacji podawanych na etykiecie opakowania jednostkowego. Pełna informacja jest zgodna z obowiązującą w Spółce procedurą ZSZ dotyczącą Identyfikacji wyrobów. Informacja obejmuje:

- nazwę producenta.
- nazwę wyrobu,
- datę produkcji,
- nr WT,
- ID,
- ilość nominalna produktu,
- nr partii,
- znaki bezpieczeństwa i manipulacyjne (dla produktów, których dotyczą).

Dodatkowo mogą być umieszczane następujące informacje

- ogólne informacje o produkcie (skład, okres przydatności, warunki przechowywania),
- kod kreskowy,
- certyfikat producenta,
- atesty,
- napisy reklamowe,
- informacje wymagane przez klienta.

Dla wszystkich produktów wytwarzanych w Spółce opracowywane zostały Informacje o Produkcie lub *Karty Charakterystyki*, które są sporządzane w oparciu o obowiązujące wymagania prawne (rozporządzenie REACH, Rozporządzenie CLP). W dokumentach tych znajdują się informacje nt. wpływu produktu na zdrowie i środowisko, występowania niebezpiecznych składników, numeru rejestracyjnego REACH (dla substancji), kontroli narażenia, postępowania w przypadku pożaru i uwolnienia produktu do środowiska oraz postępowania z odpadami.

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania w Spółce funkcjonuje szereg dokumentów regulujących pośrednio i bezpośrednio wytwarzanie wyrobów, w szczególności:

- Procedura Projektowanie nowych wyrobów,
- Procedura Identyfikacja wyrobów,
- Procedura Zabezpieczanie wyrobu oraz monitorowanie jego jakości,
- Instrukcja Nadzór nad danymi dotyczącymi bezpieczeństwa użytkowania substancji i preparatów chemicznych,
- Procedura Nadzorowanie dokumentów,
- Instrukcja Nadzorowanie dokumentacji produkcyjno-technologicznej.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług wymaganych przez wewnętrzne procedury	Tak
Pozyskiwanie składników danego produktu lub usługi	X
Treść, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo	X
Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi	X
Utylizacja produktów i wpływ na środowisko / społeczeństwo	X
Inne: postępowanie w trakcie magazynowania i transportu, właściwości fizykochemiczne, stabilność i reaktywność, postępowanie z odpadami	X

- **Praktyki dotyczące satysfakcji klienta**

LOTOS Oil

Spółka we własnym zakresie prowadzi cykliczne badania satysfakcji klienta. W proces pozyskiwania danych rynkowych, oprócz komórek dedykowanych do tego typu działań, są zaangażowane również służby sprzedaży bezpośredniej w Pionie Handlowym. Badania satysfakcji klienta są prowadzone w dwóch obszarach aktywności Spółki:

- w kanale sprzedaży hurtowej, gdzie respondentami ankiet są Autoryzowani Dystrybutorzy Spółki,
- w kanale sprzedaży bezpośredniej, gdzie ankiety są adresowane do klientów z segmentu: przemysł oraz segmentu: motoryzacja.

Metodologia stosowanych badań opiera się na ścisłym zdefiniowaniu i dopasowaniu kluczowych obszarów ankiety do specyfiki rynku olejowego w danym kanale dystrybucji oraz działań prowadzonych przez LOTOS Oil. Dotychczas przeprowadzane badania odnosiły się do następujących obszarów:

- Współpraca;
- Asortyment;
- Produkty;
- Sprzedaż;
- Działania marketingowe;
- Serwis olejowy;
- Propozycje oczekiwanego wsparcia działań klientów.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że klienci najbardziej cenią takie działania LOTOS Oil, które zapewniają wysoki poziom świadczonych usług, wysoką i niezmienną jakość oferowanych produktów, poprawną obsługę posprzedażną / dobre kontakty z handlowcami, informacje nt. nowości produktowych wprowadzanych na rynek / oraz możliwość korzystania z wartości dodanych, jak na przykład świadczenie usług serwisu olejowego dla klientów z segmentu przemysłowego oraz segmentu motoryzacyjnego. Pozytywnie oceniane są również działania Spółki związane ze wsparciem warsztatowym, realizowanym w segmencie motoryzacyjnym w warsztatach samochodowych autoryzowanych i nieautoryzowanych.

Powyższe informacje uzyskiwane na podstawie zbiorczych ocen z otrzymywanych ankiet wspomagają proces doskonalenia pracy, umożliwiając przede wszystkim dostosowywanie bieżących działań Spółki do wymagań nabywców. Pomiar satysfakcji klientów jest oceną całokształtu poziomu świadczonych usług oraz jakości sprzedawanych produktów, jest również miarą sukcesu firmy. W obecnych warunkach biznesowych poznanie poziomu satysfakcji obsługiwanych klientów jest warunkiem niezbędnym i koniecznym do utrzymania na rynku pozycji lidera ilościowego i jakościowego.

LOTOS Paliwa

Zgodnie z wewnętrznymi procedurami Zintegrowanego Systemu Zarządzania oraz normą ISO 9001, której kluczową wytyczną jest orientacja na klienta, Spółka prowadzi systematyczne badania pomiaru satysfakcji klienta. Częstotliwość pomiaru i metodologia zostały określone w wewnętrznych kartach procesu z podziałem na klienta indywidualnego i instytucjonalnego.

Miernik procesu						
KLIENCI INDYWIDUALNI						
	Nazwa miernika		Częstotliwość pomiarów	Metoda pomiaru	Wartość docelowa/graniczna	Tryb postępowania
1	Wskaźnik znajomości marki	spontaniczna	1-2 razy na rok	OMNIBUS lub CAPI Próba min. 1000	+/- 5% Średni poziom dla konkurencji (w porównaniu z koncernami o podobnej liczbie stacji)	Dane analizowane przez Szefa Biura Marketingu pod kątem tworzenia planów marketingowych
		wspomagana				
2	Wskaźnik oceny jakości		1 raz na rok / 2 lata	Badania indywidualne CAPI lub PAPI	Średni poziom dla konkurencji +/- 5 %	Dane analizowane przez szefów poszczególnych jednostek biznesowych (odpowiedzialnych za dany biznes) celem planowania i implementacji działań wspomagających poprawę wskaźnika
3	Wskaźnik ogólnej oceny stacji (wizerunku)		1 raz na rok / 2 lata	Badania indywidualne	Średni poziom dla konkurencji +/- 5 %	Dane analizowane przez Szefa Biura Marketingu pod

					kątem tworzenia planów marketingowych
--	--	--	--	--	---------------------------------------

KLIENCI INSTYTUCJONALNI					
	Nazwa miernika	Częstotliwość pomiarów	Formuła miernika	Wartość docelowa/graniczna	Tryb postępowania
1	Indeks satysfakcji klientów z współpracy	1 raz na rok / 2 lata	CATI – Próba min. 400	Średni poziom dla konkurencji +/- 5 %	Dane analizowane przez szefów poszczególnych jednostek biznesowych (odpowiedzialnych za dany biznes) celem planowania i implementacji działań wspomagających poprawę wskaźnika
2	Indeks satysfakcji klientów z opiekuna			Średni poziom dla konkurencji +/- 5 %	Dane analizowane przez szefów poszczególnych jednostek biznesowych (odpowiedzialnych za dany biznes) celem planowania i implementacji działań wspomagających poprawę wskaźnika
3	Indeks satysfakcji klientów z BOK			Średni poziom dla konkurencji +/- 5 %	Dane analizowane przez szefów poszczególnych jednostek biznesowych (odpowiedzialnych za dany biznes) celem planowania i implementacji działań wspomagających poprawę wskaźnika
4	Indeks oceny funkcjonalności			Średni poziom dla konkurencji +/- 5 %	Dane analizowane przez szefów poszczególnych jednostek biznesowych (odpowiedzialnych za dany biznes) celem planowania i implementacji działań wspomagających poprawę wskaźnika
5	Indeks wizerunku marki			Średni poziom dla konkurencji +/- 5 %	Dane analizowane przez Szefa Biura Marketingu pod kątem tworzenia planów

				marketingowych
--	--	--	--	----------------

Badania satysfakcji przeprowadzone w 2010 r. odbyły się zgodnie z powyższą kartą procesu i obejmowały badanie opinii klientów stacji paliw.

LOTOS Parafiny

W 2010 r. przeprowadzono doroczne badania satysfakcji klienta na reprezentatywnej próbie kluczowych klientów Jednostki Biznesu Parafin obejmującej ponad 80% populacji. Badania ankietowe zawierały - poza rankingiem Spółki (ocena w skali Likerta) oraz najlepszego z konkurentów - także pytania otwarte, których celem było poznanie oczekiwań klientów. Pytania ankietowe dotyczyły:

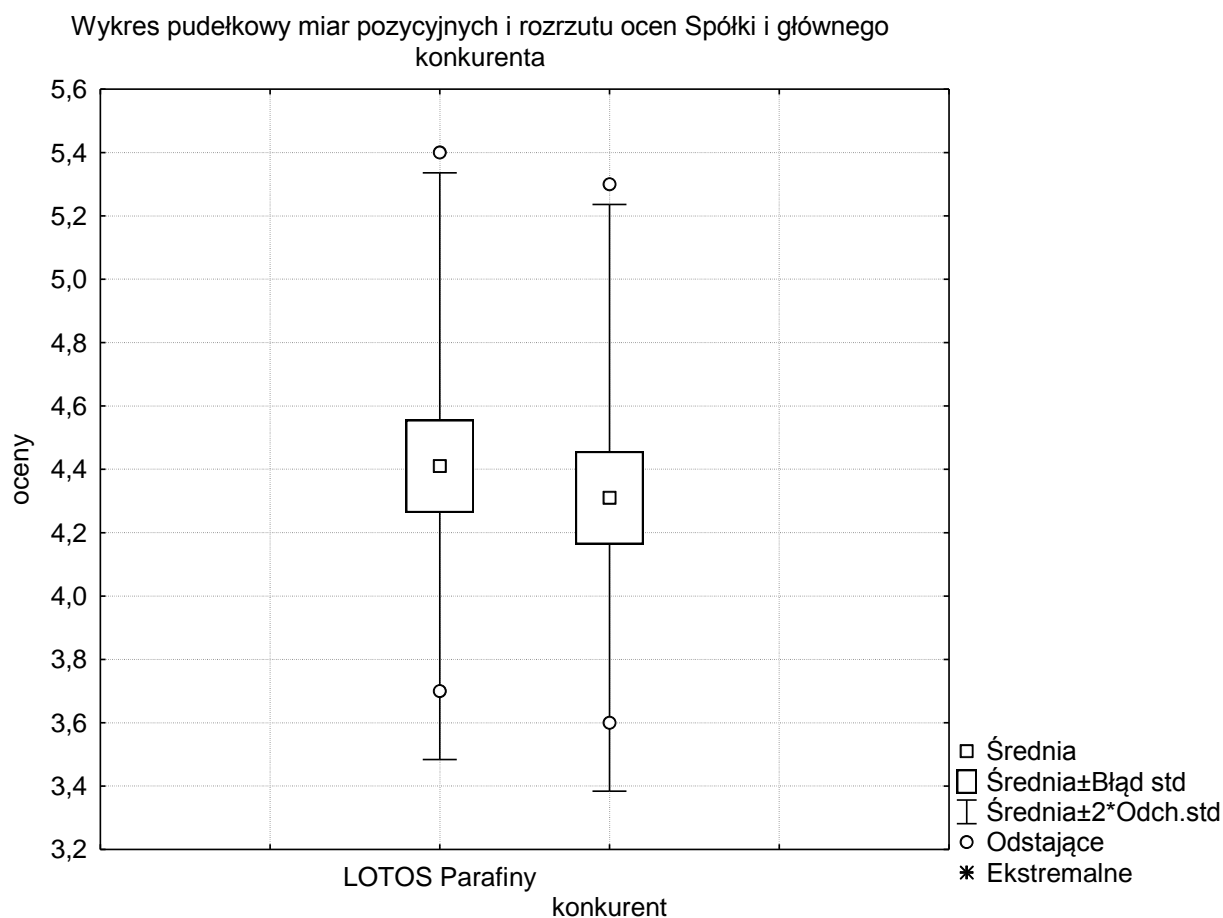
- produktów: jakości, oferty, braków realizacji, zastosowanych konfekcji, form opakowań,
- realizacji sprzedaży i poziomu obsługi administracyjnej,
- wydawania towaru i załadunku,
- współpracy z producentem.

Dokonano:

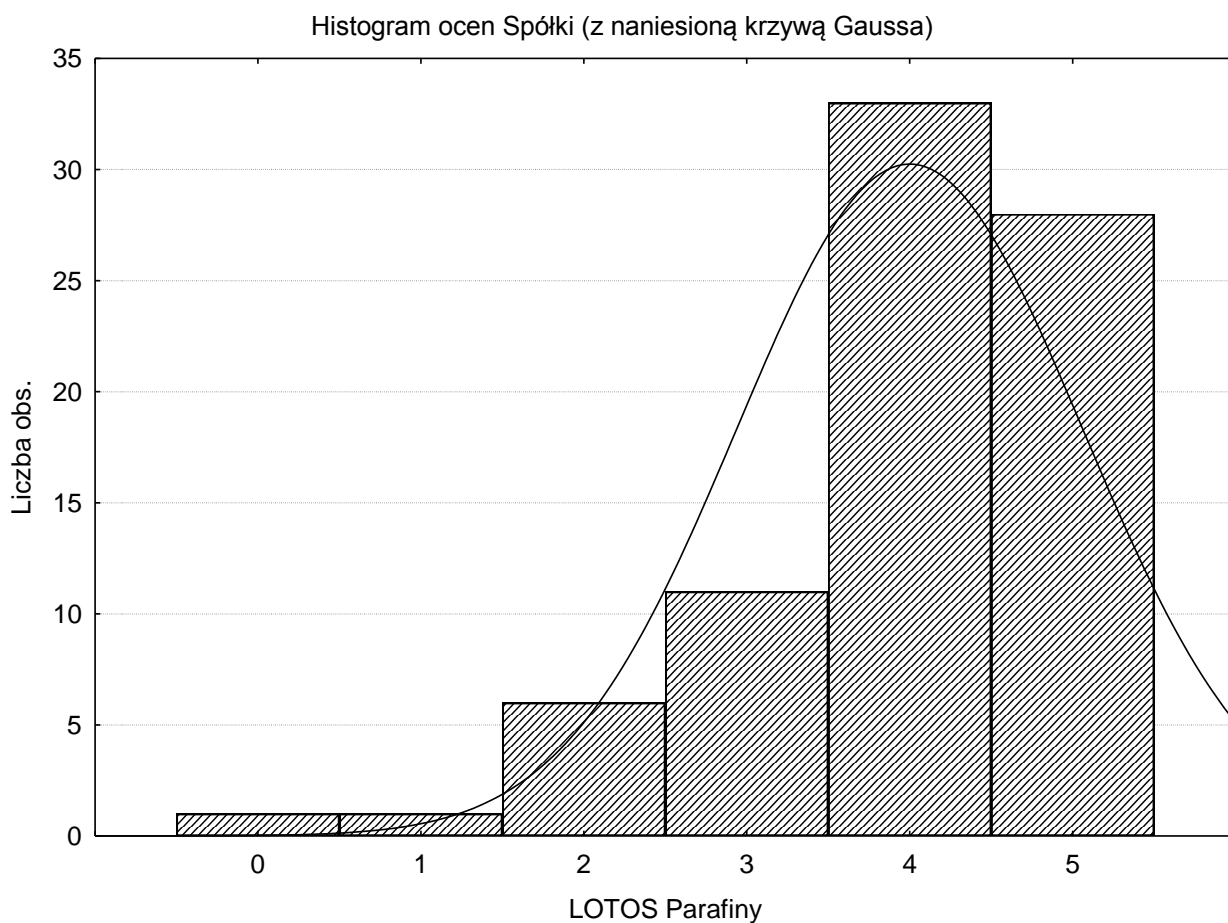
- oceny produktów,
- oceny jakości sprzedaży,
- oceny zgodność oferty z bazą maszynową.

W opinii klientów nie można było zidentyfikować „mniej ważnych” zagadnień. Największe znaczenie ma jakość produktów, której wagę średnio oceniono na 4,41, zaś najmniejsze obsługa administracyjna sprzedaży ze średnią wagą 4,02. Średnio Spółka uzyskała w 2010 r. ocenę 4,41 przy średniej ocenie najlepszego konkurenta 4,27 (dla porównania w 2009 r. wskaźniki te wynosiły odpowiednio 4,37 i 4,22).

Pełny obraz prezentują poniższe wykresy:

W ocenie najważniejszej grupy czynników – dotyczącej jakości i kompletności portfolio - Spółka uzyskała średnią ocenę 3,96, niewiele niższą niż konkurenci – 4.04. Największy wpływ miała tu niezadowolająca ocena krótkiego terminu płatności oraz sezonowych braków - Spółka uzyskała średnią ocenę równą 3,91 (a konkurenci ocenę średnią 4,31). Histogram ocen Spółki w tej grupie czynników pokazuje, że duży wpływ na ocenę mają oceny odstające (równe 0 lub 1). Rozkład ocen jest bardzo asymetryczny z większością ocen na poziomie 4 lub 5 jak w roku poprzednim.

Odpowiedzi na pytania otwarte najczęściej wskazywały na oczekiwania dotyczące;

- zwiększenia puli dostępnych produktów,
- wydłużenia terminów płatności,
- wydłużenia i zwiększenia limitów kredytu kupieckiego.

W porównaniu do analogicznego badania przeprowadzonego w roku 2009, bardzo dobrze oceniono jakość bezpośrednich kontaktów handlowych i merytoryczne przygotowanie do rozmów. Zastrzeżenia dotyczyły również wysokich cen dostępnych produktów spowodowane sytuacją rynkową w stosunku do 2009 roku.

ŚRODOWISKOWE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI

BIORÓŻNORODNOŚĆ

Grupa LOTOS

Rafineria Grupy LOTOS zlokalizowana jest w południowo-wschodniej części Gdańska, w odległości ok. 6 km od centrum, w dzielnicy o charakterze przemysłowo-magazynowym. Administracyjnie teren Spółki znajduje się w obrębie miasta Gdańska i gminy Pruszcz Gdański, na antropogenicznie przekształconych polderach Żuław Gdańskich, na południowym brzegu Martwej Wisły i jest oddzielony od sąsiednich polderów ciekami Czarnej Łachy i Rozwójką. Ta część Żuław Gdańskich odwadniana jest przez ujściowy odcinek Motławy, system melioracyjny i układ drenażowy utrzymujący obniżony poziom wód gruntowych na terenie rafinerii. Wody z terenów polderowych odprowadzane są do kanałów za pomocą pompowni.

Łączna powierzchnia gruntów, które są własnością Grupy LOTOS bądź znajdują się w użytkowaniu wieczystym, to 360,96 ha, w tym 234,5 ha przeznaczonych pod działalność produkcyjną i 7 ha baz magazynowo-dystrybucyjnych (Piotrków, Poznań, Rypin).

Ich szczegółowy opis w aspekcie środowiskowym zawarty jest w Raporcie Odpowiedzialności Społecznej Grupy LOTOS za lata 2006-2007.

LOTOS Asfalt

Spółka prowadzi działalność poprzez trzy swoje zakłady produkcyjne będące jednocześnie bazami magazynowo-dystrybucyjnymi. Są to zakłady zlokalizowane na terenach rafineryjnych: w Gdańsku, Jaśle i Czechowicach. W oparciu o prawa wieczystego użytkowania lub dzierżawy od innych podmiotów gospodarczych, Spółka dysponuje następującymi obszarami terenów przemysłowych: w Gdańsku ok. 234,7 ha, w Jaśle ok. 13,4 ha, w Czechowicach ok. 2 ha. Wszystkie wymienione tereny leżą wewnątrz terenów należących do: Grupy LOTOS w Gdańsku, LOTOS Jasło w Jaśle i LOTOS Czechowice w Czechowicach-Dziedzicach. Tereny, na których LOTOS Asfalt prowadzi działalność nie mają bezpośredniego sąsiedztwa z terenami chronionymi.

LOTOS Oil

Spółka posiada oddziały produkcyjne zlokalizowane w Gdańsku, Czechowicach-Dziedzicach i Jaśle. Spółka ma również Centrum Dystrybucji, które znajduje się w Piotrkowie Trybunalskim.

Oddział produkcyjny w Gdańsku znajduje się na terenie Grupy LOTOS. Grunty te nie należą do obszarów chronionych, jak również obszarów o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi.

Drugi z oddziałów produkcyjnych Spółki znajduje się w Czechowicach-Dziedzicach w województwie śląskim. Teren ten wraz z obiektami i instalacjami umiejscowionymi na nim jest własnością LOTOS Oil. Znajduje się na obszarze byłej rafinerii ropy naftowej wybudowanej na przełomie XIX i XX w. i nie jest zlokalizowany na terenach chronionych, jak również terenach o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi. Najbliższa ostoja Natura 2000 to obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Górnej Wisły” położony w odległości ok. 2 km od miejsca lokalizacji Oddziału. W skład ostoi wchodzi Jezioro Goczałkowickie oraz liczne kompleksy stawów rybnych i fragmenty lasów w dolinie górnej Wisły, położone między Skoczowem a Czechowicami. Występuje tutaj większość rzadkich gatunków ptaków, w tym wymienione w Dyrektywie Komisji Europejskiej.

Trzeci z oddziałów zlokalizowany jest na terenie byłej rafinerii ropy naftowej w Jaśle w województwie podkarpackim. Teren ten jest własnością Spółki i nie jest zlokalizowany na terenie chronionym lub o dużej bioróżnorodności.

Centrum Dystrybucji w Piotrkowie Trybunalskim nie jest zlokalizowane na terenie chronionym, jak również terenie o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi. Teren oraz pomieszczenia zajmowane przez Spółkę są własnością Grupy LOTOS.

LOTOS Paliwa

Na etapie planowania budowy stacji paliw Spółka wykonuje raport oddziaływania na środowisko, w którym badane jest potencjalne oddziaływanie planowanego obiektu na sąsiednie tereny, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych i terenów o wysokim poziomie bioróżnorodności. Dla stacji już istniejących, prowadzi się analizy wpływu na obszary Natura 2000 jedynie w przypadkach, gdy wymaga tego np. planowana modernizacja lub w sytuacjach ewentualnego wystąpienia awarii środowiskowej. Wówczas, działając zgodnie z ustawą

z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493, z późn. zm.), zgłaszana jest szkoda w środowisku do RDOŚ (Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska) i pozyskiwana wiedza na temat tego, czy dana stacja mieści się na mapie lub przylega do obszarów Natura 2000.

Obecnie zidentyfikowano następujące stacje sąsiadujące z obszarem Natura 2000:

Lp.	Charakterystyka	SP368 Szczecin	SP363 Łask	SP292 Ząbki
1	Lokalizacja geograficzna	Wzgórza Bukowe, fragment Puszczy Bukowej – Pobrzeże Szczecińskie	Wysoczyzna Łaska i Kotlina Szczercowska	Region Mazowsze, obszar metropolitalny Warszawy
2	Stosunek do chronionego obszaru	sąsiedztwo	sąsiedztwo	sąsiedztwo
3	Rodzaj prowadzonej działalności	handel	handel	handel
4	Wielkość / powierzchnię jednostki operacyjnej w km ²	0,0058	0,0049	0,0068
5	Cechy chronionego terenu	ekosystem – polodowcowe wzgórza morenowe	ekosystem słodkowodny	ekosystem słodkowodny
6	Status ochrony	Natura 2000	Natura 2000	Natura 2000

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie opinii lokalnych instytucji środowiskowych stwierdzono, że usytuowanie stacji, a także zastosowane rozwiązania techniczne, zapewniają brak negatywnego oddziaływania na obszar chroniony.

LOTOS Parafiny

Teren LOTOS Parafiny w Czechowicach-Dziedzicach usytuowany jest na terenach przemysłowych graniczących z terenami byłej Rafinerii Czechowice S.A. oraz w Jaśle na terenach przemysłowych w północno-wschodniej części byłej Rafinerii Jasło S.A. Są to tereny zagospodarowane instalacjami i urządzeniami przemysłowymi z nasadzeniami drzew liściastych

oraz zieleni niskiej i średniej wokół instalacji i budynków. Łączny obszar to 7 ha. W zasięgu oddziaływania instalacji nie znajdują się obszary poddane ochronie.

- **Środowiska naturalne chronione lub odnowione**

LOTOS Paliwa

Na koniec listopada 2010 r. zostały ukończone działania naprawcze mające na celu przywrócenie do stanu naturalnego obszaru, który został dotknięty skutkami awarii środowiskowej, w wyniku której do kanału deszczowego odprowadzającego wody opadowe z terenu stacji paliw przedostały się wraz z wodami roztopowymi substancje ropopochodne. Działania naprawcze przywróciły stan początkowy, poprawiono czystość wód opadowych odprowadzanych ze stacji oraz czystość terenów sąsiednich. Przeprowadzono dodatkowe działania, które będą zapobiegały wystąpieniu szkód w przyszłości i poprawią stan elementów przyrodniczych. Działania te zaczną przynosić natychmiastowe i długotrwałe efekty i przyczynią się do poprawienia stanu początkowego. Rezultat wykonanych działań został przedstawiony i zaakceptowany przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i lokalny WIOŚ (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska).

- **Strategie, działania i plany zarządzania wpływem na bioróżnorodność**

LOTOS Oil

Elementy wpływające na bioróżnorodność są związane z aspektem produktowym i wytwórczym bieżącej i planowanej działalności Spółki i m.in. odnoszą się do planowania zmian we wprowadzaniu i wycofywaniu produktów. Podstawowymi czynnikami stymulującym zmiany na rzecz bezpieczniejszego oddziaływania produktów Spółki na bioróżnorodność w 2010 r. były:

- początek obowiązywania – rejestracja chemikaliów - rozporządzenia UE nr 1907, tzw. „REACH” ,
- legislacje dotyczące ograniczenia emisji motoryzacyjnych odzwierciedlone w nowelizacjach specyfikacji ACEA i API oraz,

- postęp techniczny w konstrukcji silników samochodowych.

Odpowiadając na powyższe wymagania Spółka w 2010 r. wprowadziła następujące produkty:

- w zakresie olejów low/mid SAPS: LOTOS QUAZAR C4 5W30, LOTOS QUAZAR K 5W30, LOTOS QUAZAR K 5W40, LOTOS TRAFFIC PRO 505.01 5W40. Oleje te są kompatybilne z silnikami przystosowanymi do spełniania norm emisyjnych Euro 4 i 5 w samochodach osobowych,
- w zakresie plastyfikatorów olej QUANTILUS 60.

LOTOS Paliwa

Spółka realizuje działania mające na celu weryfikację zagrożeń związanych z bioróżnorodnością w stosunku do istniejących obiektów stacji paliw. Działania obejmują ocenę lokalizacji istniejących obiektów w stosunku do zidentyfikowanych obszarów chronionych i terenów o dużej bioróżnorodności poza obszarami chronionymi i realizowane są w oparciu o istniejące dla tych obiektów raporty oddziaływania na środowisko pod kątem aktualnie obowiązujących przepisów i wymagań.

W stosunku do istniejących już stacji paliw prawo nie narzuca obowiązku przedmiotowej "inventaryzacji". Jednak zgodnie z zasadą przezorności obowiązującą w ochronie środowiska planuje się w przyszłości zinwentaryzowanie wszystkich istniejących stacji pod względem mapy obszarów Natura 2000 i pozyskanie wiedzy, ile z nich jest zlokalizowanych w pobliżu obszarów Natura 2000 lub na obszarze Natura 2000.

Wiedza o lokalizacji stacji oraz identyfikacja możliwych zagrożeń ze strony istniejących stacji paliw dla obszarów Natura 2000 umożliwi podjęcie działań zapobiegawczych przed szkodą w środowisku lub w przypadku zaistnienia szkody - pozwoli na szybszą jej likwidację. Dla każdego obszaru Natura 2000, na którym znajduje się stacja paliw, mogłaby być opracowana dokumentacja, na którą składałyby się najważniejsze informacje o występujących typach siedlisk przyrodniczych i gatunkach "naturowych" oraz najsłabsze strony danej stacji, które mogłyby być źródłem zagrożenia.

W przypadku stacji nowo budowanych i rozbudowywanych (o ile ta rozbudowa spowoduje wzrost emisji o 20%) na obszarze Natura 2000 ten problem jest rozwiązany podczas procedury uzyskiwania oceny o uwarunkowaniach środowiskowych. Wymagane jest opracowanie raportu o oddziaływaniu tego przedsięwzięcia na środowisko ze względu na charakter inwestycji

mogący powodować pogorszenie stanu środowiska, zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.). Wśród elementów, jakie ten raport zawiera, są również informacje o przewidywanych działaniach zapobiegających negatywnemu oddziaływaniu na obszar chroniony oraz o sposobach zapobiegania awariom.

LOTOS Parafiny

W ramach polityki zmniejszania wpływu działalności przemysłowej na środowisko naturalne, Spółka w 2010 r. - zgodnie z Programem Zarządzania Środowiskowego - zrealizowała następujące cele środowiskowe:

- ograniczenie do minimum niezorganizowanej emisji pyłów do środowiska Naturalnego z pomieszczeń produkcyjnych w rejonie instalacji rafinacji parafin, poprzez wykonanie zadania polegającego na zakupie i montażu hermetycznego układu podawania adsorbentów na instalacji w Jaśle,
- zapobieganie emisji zanieczyszczeń gazowych do środowiska naturalnego, poprzez wykonanie zadania polegającego na zakupie wózka podnośnikowego akumulatorowego.

LOTOS Petrobaltic

Działalność Spółki prowadzona jest w sposób nie zagrażający bioróżnorodności. Obszary Koncesyjne LOTOS Petrobaltic znajdują się generalnie (oprócz Koncesji Wolin) poza obszarami objętymi Natura 2000, obecnie zwanymi Bałtyckimi Obszarami Chronionymi, na których fauna i flora występuje w formie bardzo ubogiej i dlatego wpływ działalności LOTOS Petrobaltic na straty ekologiczne i bioróżnorodność obszaru jest bliski zeru.

LOTOS Petrobaltic nie posiada również jednostek morskich, które w wodach balastowych transportowałyby niechciane organizmy żywe z innych regionów geograficznych, co zagrażałoby rodzimym gatunkom.

Spółka zmierza do pełnej realizacji już podjętych działań w celu wdrożeniu założeń Bałtyckiego Planu Działania, tj. „zero zrzutów” dla platform morskich. Wszystkie odpady zarówno bytowe, jak

i operacyjne, powstające w wyniku działalności morskich platform wiertniczych i wydobywczych, mają być transportowane na ląd.

Zaawansowane są prace dotyczące instalacji do zatłaczania wód złożowych do złóż, co doprowadzi do całkowitego zaprzestania zrzucania do morza, nawet już oczyszczonych, wód zaolejonych do poziomu poniżej 15 ppm.

Podjęte zostały również prace dotyczące wdrożenia technologii gromadzenia i transferu powstałych podczas prac wiertniczych tzw. zwiercin na ląd. Płuczki wiertnicze, w których są stosowane chemikalia, pracują w systemach zamkniętych i nie stykają się ze środowiskiem morskim, a ich komponenty po wypracowaniu są przewożone na ląd.

Jednocześnie LOTOS Petrobaltic planuje wprowadzenie, na miejsce dotychczasowych (spełniających obecne normy i standardy), najnowszych urządzeń do oczyszczania ścieków sanitarnych na swych platformach, aby spełnić zaktualizowane, bardziej rygorystyczne wymagania Komisji Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku HELCOM.

Spółka wdraża najlepsze technologie i opiera swe działania na najlepszej praktyce, dążąc do ograniczenia wpływu działalności poszukiwawczo-wydobywczej na bioróżnorodność do minimum.

Strategia i działania bieżące wpływające na bioróżnorodność:

Wpływ prowadzonej działalności LOTOS Petrobaltic na bioróżnorodność biorąc pod uwagę trzy najgroźniejsze czynniki		Podejmowane działania proekologiczne zgodnie z ustaleniami Bałtyckiego Planu Działania - BSAP	
Niszczenie miejsc życia roślin i zwierząt	Wpływ bliski zeru	Zatłaczanie wód złożowych i zaolejonych	Wpływ pozytywny
Zmiany klimatyczne	Brak wpływu	Wdrożenie systemu transferu zwiercin na ląd	Wpływ pozytywny
Wprowadzenie nowych gatunków z innych regionów geograficznych	Brak wpływu	Przekazywanie wszelkich odpadów i śmieci z platform na ląd	Wpływ pozytywny

PRODUKTY I USŁUGI

- **Inicjatywy mające na celu minimalizowanie wpływu produktów i usług na środowisko**

LOTOS Asfalt

Zgodnie ze strategią Spółki, w 2010 r. podjęto działania mające na celu eliminację emisji węglowodorów z procesów produkcji, magazynowania oraz ekspedycji asfaltów, które powodują uciążliwość zapachową zwłaszcza w obrębie zakładów produkcyjnych. Inwestycje już zakończone, które realizują tę strategię, to przede wszystkim:

- budowa termicznego dopalacza gazów procesowych w Jaśle,
- hermetyzacja zbiorników w Jaśle,
- podłączenie zhermetyzowanych zbiorników i nalewaków asfaltów do dopalacza termicznego w Jaśle.

W 2010 r. realizowany był I etap dużego projektu inwestycyjnego dotyczącego hermetyzacji procesu nalewu asfaltu do autocystern i cystern kolejowych w Gdańsku. Etap I obejmował:

- położenie rurociągów przesyłowych z hermetyzacji wszystkich nalewaków do dopalacza termicznego,
- włączenie dwóch dwustanowiskowych nalewaków autocystern oraz dwóch dwustanowiskowych nalewaków cystern kolejowych do systemu odciągu oparów,
- podłączenie umożliwiające utylizację odciągów w dopalaczach termicznych,
- wybudowanie rezerwowej stacji utylizacji odciągów z nalewu w adsorberach z węglem aktywnym.

Planowany termin zakończenia całej inwestycji to koniec 2011 r. Inwestycja uzyskała dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej. Po zakończeniu inwestycji nastąpi zdecydowana poprawa warunków aerosanitarnych w Zakładzie Produkcyjnym w Gdańsku. Dodatkowo, dzięki realizowanym obecnie modernizacjom instalacji produkcyjnych w Gdańsku i Jaśle, instalacje te będą charakteryzować się zwiększoną wydajnością przy jednoczesnej znacząco zmniejszonej energochłonności w przeliczeniu na jednostkę produkcji.

LOTOS Kolej

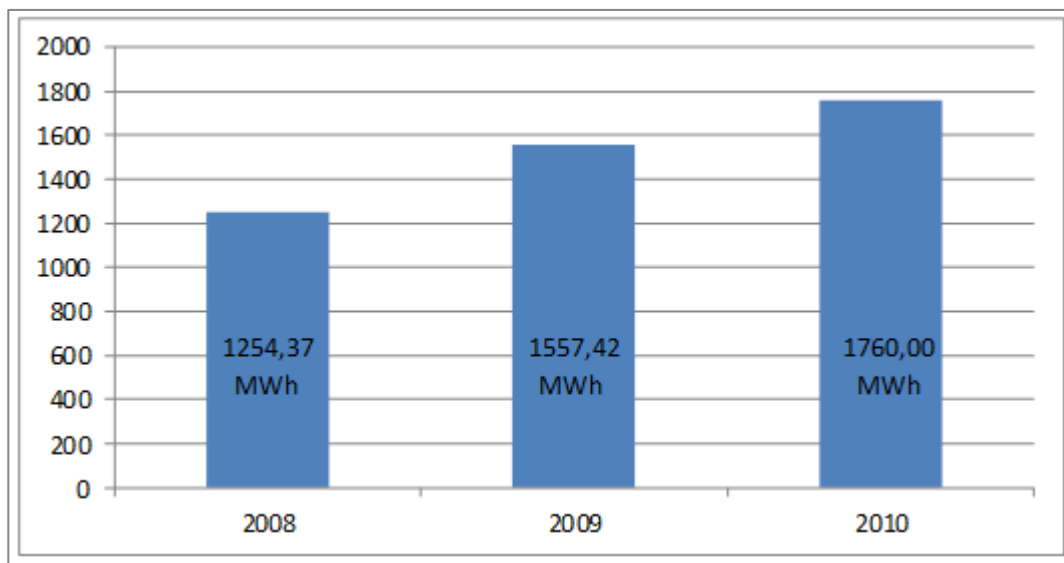
Ograniczenie zagrożeń i negatywnych skutków funkcjonowania firmy w aspekcie korzystania z zasobów środowiska naturalnego jest niezmiennie jednym z istotnych elementów inicjatyw i zadań inwestycyjnych realizowanych przez Spółkę. 2010 rok był specyficznym i ważnym z racji przejęcia w dzierżawę gdańskiej placówki GATX Rail Poland Sp. z o.o. oraz zaprzestania przez Grupę LOTOS dostaw ciepła z pary i gorącej wody.

Przejęcie placówki GATX spowodowało konieczność obsługi przez LOTOS Kolej (naprawa wagonów i ich oczyszczanie) ok. 3000 cystern kolejowych. Z kolei zaprzestanie dostaw ciepła pochodzącego z pary i ciepłej wody przez Grupę LOTOS skutkowało uruchomieniem na terenie LOTOS Kolej wytwornicy pary technologicznej (opalanej gazem ziemnym wysokometanowym) oraz lokalnych kotłowni gazowych.

W 2010 r. została przygotowana koncepcja modernizacji oczyszczalni cystern kolejowych. Prace rozpoczną się w 2011 r., a ich efektem będzie zmniejszenie oddziaływanie oczyszczalni na środowisko naturalne oraz znaczna poprawa warunków BHP.

W 2010 r. opracowano wniosek o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych środowiska gruntowo – wodnego zanieczyszczonego substancjami ropopochodnymi na terenie dzierżawionym przez LOTOS Kolej, a wynikającego z działalności GATX. Zgodnie z umową dzierżawy oraz uzgodnieniami, obowiązek dokonania działań naprawczych spoczął na LOTOS Kolej. Wniosek został wykonany i złożony do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku celem zatwierdzenia. Działania naprawcze rozpoczną się wiosną 2011 r.

Zużycie energii na cele nietrakcyjne w latach 2008–2010 w megawatogodzinach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych eksploatacyjnych

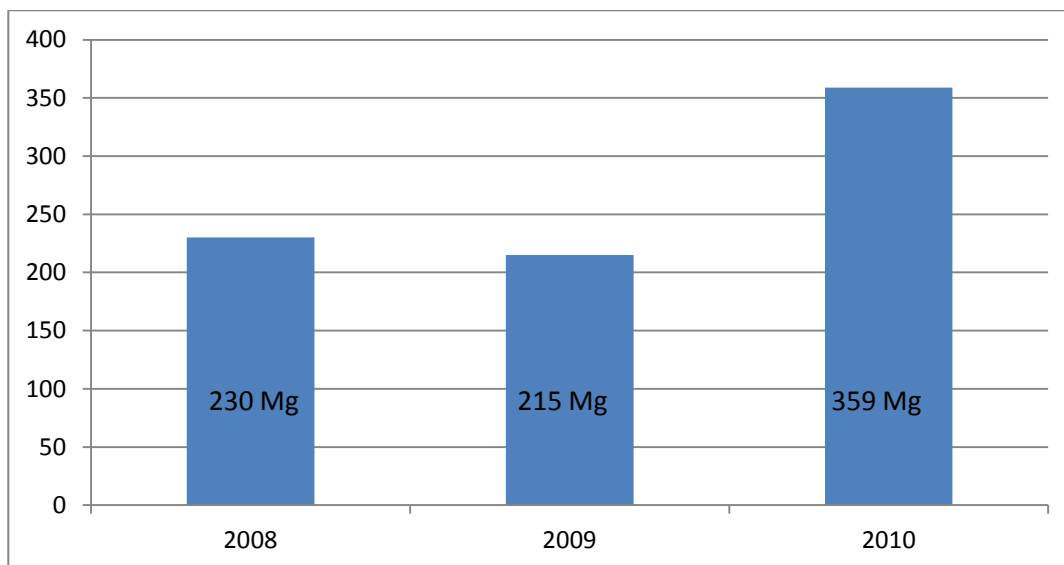
Zużycie energii na cele nietrakcyjne wyniosło w 2010 roku 1.760 MWh. Wzrost o ok. 13 % w stosunku do 2009 r. spowodowany był przejściem placówki GATX oraz, w mniejszym stopniu, zwiększeniem zatrudnienia oraz wyposażeniem w większą ilość sprzętu.

W celu ograniczenia zużycia energii elektrycznej instalacje oświetleniowe wyposażono w systemy automatycznego sterowania, zapewniające włączanie oświetlenia tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Zagwarantowano przy tym pełne bezpieczeństwo pracowników pracujących po zmierzchu.

Zużycie gazu ziemnego wysokometanowego wyniosło w 2010 r. 1.193 tys.m³, w tym w wytwornicy pary 1.056 tys.m³, a w kotłowniach 137 tys.m³. Wyprodukowano ok. 10 tys. ton pary technologicznej.

W 2010 r. po przejściu placówki GATX, a w konsekwencji nowych obszarów działalności, dokonana została analiza ilości wytwarzanych przez LOTOS Kolej odpadów. W jej wyniku Spółka wystąpiła do odpowiednich organów o zmiany decyzji zezwalających na wytwarzanie odpadów, dostosowując je do rosnących potrzeb LOTOS Kolej.

Ilość wytworzonych odpadów w latach 2008–2010 w tonach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych eksploatacyjnych

Ilość odpadów wytworzonych w 2010 r. była większa o 67 % w porównaniu z rokiem poprzednim. Wynika to głównie z faktu przejęcia placówki GATX oraz znacznego wzrostu zrealizowanych przez Spółkę przewozów towarów.

Z powodu przejęcia nowych obszarów działalności w sposób istotny uległa zmianie struktura wytwarzanych odpadów.

Ilość wybranych odpadów w latach 2009 – 2010 w tonach

Wyszczególnienie	2009	2010
Kod 17 04 05 (żelazo i stal)	163,75	239,75
Kod 15 02 02 (sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi)	25,30	32,60
Kod 15 01 01 (opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych)	0,32	1,27
Kod 13 02 05 (mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe)	19,13	12,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych eksploatacyjnych

Znacząco wzrosła ilość odpadów o kodzie 17 04 05. Wynika to z faktu przejęcia w 2010 roku napraw wagonów (wymiana klocków hamulcowych) oraz prowadzonych prac remontowych i inwestycyjnych na torach (szyny). Wzrosła również ilość odpadów o kodzie 15 02 02. Znaczny wzrost nastąpił także w przypadku odpadów o kodzie 15 01 10. Wynika to z faktu przejęcia oczyszczalni cystern kolejowych, gdzie stosuje się chemię w opakowaniach z tworzyw sztucznych, a także ze zużycia chemii do uzdatniania wody przy produkcji pary technologicznej, gdzie chemia jest również dostarczana w pojemnikach z tworzyw sztucznych. Można również

zaobserwować znaczące zmniejszenie w zakresie odpadów o kodzie 13 02 05. Coroczny spadek ilości tych odpadów wynika z sukcesywnej wymiany lokomotyw starego typu na nowe oraz stale zmniejszającej się ilości wykorzystywanych lokomotyw spalinowych na rzecz elektrycznych.

LOTOS Oil

Spółka zleciła organizacji odzysku wykonanie obowiązków w zakresie regeneracji, odzysku oraz recyklingu opakowań i olejów smarowych wprowadzonych na rynek krajowy.

W 2010 r. w Oddziale Produkcyjnym w Czechowicach-Dziedzicach prowadzone były prace mające na celu wyposażanie zbiorników wykorzystywanych do magazynowania surowców oraz gotowych produktów w drugie dna oraz system informowania o wystąpieniu jego rozszczelnienia. Modernizacja dotyczyła 11 zbiorników o pojemności od 50 do 200 m³.

Kolejnymi pracami, jakie zostały zrealizowane, był remont tac 7 zbiorników mający na celu zapobieżenie przedostaniu się produktów ropopochodnych do gruntu, wód powierzchniowych i gruntowych.

Wykonano również izolację na 3 zbiornikach po 500 m³, co zdecydowanie zmniejszy ilość pary potrzebnej na ogrzanie magazynowanych w nich produktów.

LOTOS Paliwa

Lista inwestycji zrealizowanych przez Spółkę w 2010 r. na rzecz ograniczenia szkodliwego wpływu na środowisko naturalne obejmuje:

1. budowę separatorów, zbiorników odpływowych z separatorem – inwestycje mające na celu ograniczenie wydostawania się poza obiekty należące do LOTOS Paliwa, zanieczyszczeń zawierających związki ropopochodne w ściekach z myjni i wodach deszczowych;
2. modernizację kanalizacji deszczowej, sanitarnej i przemysłowej (płyta szczelna) – uszczelnienie terenu objętego wpływem oddziaływania stacji paliw w celu uniknięcia

- przypadkowego przedostania się zanieczyszczeń generowanych przez stację do środowiska naturalnego;
3. modernizację instalacji paliwowych w zakresie budowy instalacji pochłaniających opary benzyn (VRS, dystrybutory) – modernizacje i montaż nowych instalacji mających na celu ograniczenie przedostawania się oparów benzyn do atmosfery podczas procesów zrzutu paliwa z cysterny do zbiorników podziemnych (zastosowanie wahadła gazowego, regularna wymiana uszczelek na złączu typu Kamlok) i procesu napełniania zbiorników pojazdów – tankowania (instalowanie pomp odsysania oparów benzyn VRS);
 4. budowę urządzeń do pomiaru i monitorowania stanów magazynowych produktów naftowych budowa urządzeń do sygnalizacji wycieku produktów naftowych do gruntu, wód powierzchniowych i gruntowych (Site Sentinel, detektory wycieku) – instalowanie elektronicznych systemów zapewniających kontrolowanie stanu magazynowania – w celu zapobieganie niekontrolowanym wyciekom produktów ropopochodnych do gruntu;
 5. budowę urządzeń do monitorowania zanieczyszczeń gleby (piezometry) – monitorowanie stanu zanieczyszczenia terenu, na który oddziałuje obiekt, poprzez zainstalowanie urządzeń umożliwiających pobór i analizę wód gruntowych (wybór lokalizacji urządzeń na podstawie poprzedzających inwestycję badań hydrogeologicznych);
 6. wymianę zbiorników jednopłaszczowych na dwupłaszczowe – inwestycja mająca na celu zabezpieczenie środowiska przed przedostaniem się substancji ropopochodnych do gleby. Drugi płaszcz zbiornika oraz elektroniczny system kontrolujący szczelność obu ścian zbiornika zapobiega niekontrolowanym wyciekom do gruntu;
 7. modernizację kotłowni – inwestycje mające na celu ograniczenie emisji szkodliwych czynników do atmosfery. Stosowanie cyklonów oczyszczających gazy wylotowe lub wymiana kotłowni na jednostki nowoczesne odpowiadające wymaganym standardom.

Nakłady na inwestycje ograniczające szkodliwy wpływ na środowisko naturalne w latach 2005–2010 (w zł)

Rodzaj inwestycji proekologicznej	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Budowa separatorów, zbiorników odpływowych z separatorem	83.055				106.906	48.101
Modernizacja kanalizacji	202.809	50.413	436.737			

deszczowej, sanitarnej i przemysłowej (płyta szczelna)				137.062	3.898.577	646.734
Modernizacja instalacji paliwowych w zakresie budowy instalacji pochłaniających opary benzyn (VRS, dystrybutory)	1.551.078	1.997.296	1.270.703	736.470	905.861	424.217
Budowa urządzeń do pomiaru i monitorowania stanów magazynowych produktów naftowych budowa urządzeń do sygnalizacji wycieku produktów naftowych do gruntu, wód powierzchniowych i gruntowych, (Site Sentinel)	112.511	498.474	492.035	428.842	162.062	48.082
Budowa urządzeń do monitorowania zanieczyszczeń gleby (piezometry)			8.000		11.016,00	12.000
Wymiana zbiorników jednopłaszczowych na dwupłaszczowe	463.173	726.777	1.912.356	1.202.857	576.073	248.107
Modernizacja kotłowni			78.452	206.629		
Urządzenia zawierające substancje zubażające warstwę ozonową (montaż nowych klimatyzatorów)	292.793	184.452	304.099	522.329	379.288	1.165.595

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z SAP

LOTOS Parafiny

W 2010 r. w Spółce zredukowano poziom zanieczyszczeń emitowanych do powietrza z wózków zasilanych olejem napędowym, dzięki zakupowi dwóch nowych, niskoemisyjnych wózków widłowych - jednego napędzanego gazem LPG oraz jednego akumulatorowego. Przewożenie produktów do magazynu oraz załadunek produktów wyjeżdżających do klienta odbywa się przy użyciu wózków widłowych w większości napędzanych gazem LPG, natomiast w magazynach pracownicy poruszają się wózkami z napędem elektrycznym. Poprzez eliminowanie użycia wózków zasilanych olejem napędowym redukowana jest ilość emitowanych spalin.

- **Materiały odzyskane ze sprzedawanych produktów i ich opakowań**

LOTOS Asfalt

Produkty Spółki w większości są dostarczane cysternami (asfalt oraz ciężki olej opałowy). Produkty sprzedawane w opakowaniach stanowią papy asfaltowe produkowane w Zakładzie Materiałów Hydroizolacyjnych w Jaśle oraz asfalty i lepiki asfaltowe w opakowaniach jednostkowych przeznaczone również do zastosowań hydroizolacyjnych. Udział asfaltów i lepików asfaltowych w opakowaniach jednostkowych wyniósł w 2010 r. poniżej 0,1% całkowitej sprzedaży asfaltów z LOTOS Asfalt.

LOTOS Asfalt samodzielnie nie prowadzi regeneracji opakowań. Zadania w tym zakresie realizuje na rzecz Spółki koncesjonowana organizacja odzysku. W 2010 r. łączna masa opakowań wprowadzonych do obrotu przez LOTOS Asfalt wyniosła 654 ton. Recyklingowi poddano 100 ton, odzyskowi natomiast poddano łącznie 247 ton, czyli 53 % masy wszystkich opakowań.

LOTOS Oil

Obowiązki Spółki w zakresie osiągnięcia wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych oraz odzysku i regeneracji olejów smarowych, na podstawie umowy, zostały zlecone Organizacji Odzysku. Poziom odzysku i recyklingu uzyskany w 2010 r. wynosił:

- oleje odpadowe - wskaźnik odzysku wyniósł 50%, w tym wskaźnik recyklingu 35%,
- odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych - wskaźnik recyklingu wyniósł 18%,
- odpady opakowaniowe z papieru i tektury - wskaźnik recyklingu wyniósł 52%,
- odpady opakowaniowe ze stali - wskaźnik recyklingu wyniósł 33%,
- odpady opakowaniowe z drewna - wskaźnik recyklingu wyniósł 15%,
- opakowania razem - wskaźnik odzysku wyniósł 53%, zaś wskaźnik recyklingu 35%.

LOTOS Paliwa

Spółka nie wprowadza na rynek produktów w opakowaniach, które podlegają obowiązkowi recyklingu/odzysku. Prowadzi jedynie sprzedaż na stacjach paliw produktów w opakowaniach zawierających substancje niebezpieczne, które po zużyciu stają się odpadem niebezpiecznym, w postaci opakowań zawierających pozostałości tych substancji. Klient może pozostawić je na stacji. Postępowanie z odpadem w postaci zużytych opakowań określa procedura wewnętrzna

LOTOS Paliwa w zakresie gospodarowania odpadami. Zgodnie z nią, Zarządzający stacją na mocy pozyskanych na każdą stację Informacji o sposobach gospodarowania wytworzonymi na stacji odpadami, wyznacza miejsce na zbieranie tych odpadów w szczelnym pojemniku. Odpady są magazynowane na stacji do czasu odbioru ich przez firmę, posiadającą właściwą decyzję na transport i unieszkodliwienie, z którą LOTOS Paliwa ma podpisaną umowę w tym zakresie.

LOTOS Parafiny

Zgodnie z Ustawą z 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, obowiązki w zakresie osiągnięcia wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych zostały zlecone wyspecjalizowanej organizacji odzysku.

W 2010 r. skupiono i przekazano do odzysku 295,964 Mg opakowań, natomiast do recyklingu 195,448 Mg opakowań. LOTOS Parafiny wprowadziła na rynek krajowy łącznie 558,423 Mg opakowań, a zatem wskaźnik odzysku wyniósł 53%, zaś wskaźnik recyklingu wyniósł 35%. Organizacja odzysku w 2010 r. odebrała z rynku następujące ilości produktów w poszczególnych kategoriach:

- odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych - skupiono i przekazano do recyklingu 12,108 ton. Spółka wprowadziła na rynek krajowy 67,265 ton opakowań z tworzyw sztucznych, wskaźnik recyklingu wyniósł 18%,
- odpady opakowaniowe z papieru i tektury - skupiono i przekazano do recyklingu 94,050 ton. Spółka wprowadziła na rynek krajowy 180,865 ton opakowań z papieru i tektury, wskaźnik recyklingu wyniósł 52%,
- odpady opakowaniowe ze stali - skupiono i przekazano do recyklingu 1,781 ton. Spółka wprowadziła na rynek krajowy 5,396 ton opakowań z blachy stalowej, wskaźnik recyklingu wyniósł 33%,
- odpady opakowaniowe z drewna - skupiono i przekazano do recyklingu 45,735 ton. Spółka wprowadziła na rynek krajowy 304,897 ton opakowań z drewna, wskaźnik recyklingu wyniósł 15%.

Zestawienie opakowań, które podlegały regeneracji w 2010 r.

Rodzaj opakowania, w które zapakowany jest towar wprowadzany na rynek krajowy	Rzeczywista masa wprowadzanych opakowań na rynek krajowy [kg]	Poziom recyklingu zgodnie z ustawą [% poziomu]	Obowiązek zrealizowany przez organizację odzysku [kg]
Opakowania z tworzyw sztucznych	67.265	18	12.108
Opakowania ze stali, w tym z blachy stalowej	5.396	33	1.781
Opakowania z papieru i tektury	180.865	52	94.050
Opakowania z drewna (w tym palety)	304.897	15	45.735
Opakowania razem	558.423		
Poziom odzysku opakowań razem		53	295.964
Poziom recyklingu opakowań razem		35	195.448

TRANSPORT

- **Istotny wpływ na środowisko na skutek transportu produktów, innych dóbr i materiałów wykorzystywanych w działalności organizacji**

LOTOS Asfalt

Spółka stworzyła szereg instrukcji i procedur, w których szczegółowo przedstawiono opis postępowania w czasie załadunku, transportu, rozładunku oraz w przypadku wystąpienia sytuacji niebezpiecznych. W roku 2010 autocysterny przewożące produkty dla LOTOS Asfalt na poziomie 640 tys. ton bitumu spaliły ok. 6 mln litrów oleju napędowego, przejeżdżając przy tym blisko 16 mln km.

W 2010 roku, w spółce LOTOS Asfalt rozpoczęto szereg inwestycji mających na celu ograniczenie szkodliwości wpływu transportu na środowisko. Przeładunek produktów w bazach LOTOS Asfalt odbywa się na nowoczesnych terminalach rozładunkowo-załadunkowych, które do minimum zmniejszają emisję szkodliwych oparów do atmosfery. Hermetyzacja stanowisk nalewu autocystern ma na celu ograniczenie emisji szkodliwych gazów, takich jak siarkowodor do atmosfery oraz zwiększenie bezpieczeństwa pracy osób dokonujących pełnienia autocystern.

Dowóz asfaltu z oddziałów LOTOS Asfalt do ostatecznego Klienta jest realizowany przez specjalistyczne firmy przewozowe dysponujące nowoczesną flotą transportową dostosowaną do standardów europejskich, co gwarantuje bezpieczny i ekonomiczny, jak również ekologiczny dowóz produktów do miejsca przeznaczenia. Nowoczesne ciągniki zużywając mniej paliwa oraz posiadając normy czystości spalin Euro4 i Euro5 w znacznym stopniu ograniczają emisję szkodliwych spalin do środowiska.

Właściwa izolacja cystern minimalizująca straty ciepła w czasie transportu znacząco ogranicza grzanie produktu u Klienta, co również ma znaczący wpływ na zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska.

Rozpoczęto ekspediowanie asfaltów drogą morską osiągając przeładunki na poziomie ponad 90 tys. ton rocznie. Zwiększony udział transportu morskiego przy wykorzystaniu efektu skali pozwala na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska oraz zużycia paliwa w przeliczeniu na jednostkę transportowanego towaru.

LOTOS Kolej

W 2010 r. kontynuowano proces zwiększania udziału przewozów realizowanych trakcją elektryczną i eliminowania udziału przewozów trakcją spalinową. Systematycznie unowocześniano również tabor trakcyjny. Skutkiem tego ograniczono zużycia paliw silnikowych, zmniejszono emisję spalin do środowiska oraz ograniczono hałas emitowany przez lokomotywy.

W 2010 r. ok. 80% przewozów LOTOS Kolej realizowano lokomotywami elektrycznymi. Na koniec 2010 r. LOTOS Kolej posiadała 88 lokomotyw, w tym 42 elektryczne i 46 spalinowych. Tabor ten obejmował 15 nowoczesnych lokomotyw, w tym 11 pojazdów typu TRAXX MS produkcji Bombardiera, 3 lokomotywy typu ES64F4 produkcji SIEMENS oraz jeden pojazd typu Maxima 40CC produkcji VOITH. Spółka ma zatem najwięcej nowoczesnych pojazdów trakcyjnych spośród wszystkich przewoźników kolejowych w Polsce.

Zużycie oleju napędowego przez lokomotywy spalinowe w tonach

Wyszczególnienie	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
I półrocze	3613,15	1627,23	3243,14
II półrocze	3274,85	3227,49	2781,90
Razem:	6888,00	4854,72	6025,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych eksploatacyjnych

Wzrost zużycia oleju napędowego o ok. 24% w 2010 r. w stosunku do roku poprzedniego spowodowany był głównie zwiększeniem zrealizowanych przewozów o 39%. Niemniej unowocześnianie taboru oraz coraz większa liczba lokomotyw elektrycznych zaowocowało spadkiem zużycia oleju napędowego do przewozu 1 tony produktu.

Zużycie benzyny na cele nietrakcyjne w tonach

Wyszczególnienie	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Zużycie benzyny w tonach	5,83	8,5	7,73

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych eksploatacyjnych

W 2010 r. nastąpiło niewielkie obniżenie zużycia paliwa bezołowiowego na cele nietrakcyjne w stosunku do 2009 r. Paliwo na te cele zużywane jest niemal w całości do zasilania samochodów służbowych wykorzystywanych przez pracowników LOTOS Kolej. Zmniejszenie zużycia paliwa spowodowane jest sukcesywną rezygnacją z samochodów zasilanych paliwem bezołowiowym.

LOTOS Oil

Spółka nie posiada własnych jednostek samochodowych, które wykorzystuje do przewozu wyrobów. Proces transferowania produktów i dóbr z jednej lokalizacji do drugiej (pomiędzy zakładami produkcyjnymi, magazynami i klientami) odbywa się za pośrednictwem firm transportowych lub spedytorów, którzy zostali wybrani w drodze przetargu zgodnie z procedurą.

Każda z firm transportowych zaproszonych do uczestnictwa w przetargu, musi posiadać wypracowane najwyższe normy jakościowe standardu obsługi klientów i ochrony środowiska. Posiadanie certyfikatu ISO 9001 jest dużym atutem przy podjęciu współpracy. W przewozach drobnicowych (ze względu na specyfikę świadczonej usługi) konieczne jest posiadanie certyfikatu ISO 14001 – firma obecnie współpracująca z LOTOS Oil posiada taki certyfikat. Dodatkowym, ważnym atutem przy wyborze przewoźników jest procedura WSK (wewnętrzny system kontroli), która umożliwia kontrolę w następujących obszarach funkcjonowania:

- Monitorowanie zużycia energii w placówkach, poprzez stawianie rocznych celów zużycia takiego nośnika energii,
- Emisja, poprzez składanie półrocznego sprawozdania do Urzędu Marszałkowskiego dot. emisji gazów do powietrza,

- Ścieki, poprzez posiadanie pozwolenia wodno-prawnego oraz składanie okresowych półrocznych sprawozdań do Urzędu Marszałkowskiego,
- Odpady, poprzez ich segregację i monitorowanie odpowiednimi narzędziami,
- Hałas, poprzez przeciwdziałanie w postaci budowania odpowiednich ekranów,
- Wycieki, poprzez współpracę z wyspecjalizowanymi firmami utylizującymi takie zjawiska.
- Monitorowanie wpływu na środowisko, poprzez: monitorowanie normy EURO w samochodach, zużycie papieru oraz nośników energii.

Przewoźnicy muszą posiadać ubezpieczenie w zakresie ryzyka występowania zagrożeń związanych z dystrybucją wszystkich wyrobów LOTOS Oil. Zapewnia to całkowite bezpieczeństwo i podnosi jakość świadczonych usług dla klientów Spółki.

Spółka działa w oparciu o wewnętrzne procedury:

- w zakresie Identyfikacji znaczących aspektów środowiskowych, celem której jest monitorowanie zagrożeń wynikających z prowadzonej działalności. Oznacza to, że w transporcie lądowym prowadzone są ciągłe badania nad zagrożeniami wynikającymi ze specyfiki prowadzonej działalności. Dzięki temu Spółka jest w stanie przewidywać, a co za tym idzie przeciwdziałać odpowiednio wcześniej ewentualnym zagrożeniom;
- w zakresie Zasad postępowania podczas transportu, załadunku i rozładunku towarów niebezpiecznych ADR, której celem jest zapewnienie, że postępowanie podczas przewozu drogowego, załadunku i rozładunku towarów niebezpiecznych ADR jest nadzorowane i przebiega zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

LOTOS Paliwa

Działania Spółki mające na celu minimalizację wpływu transportu produktów na środowisko obejmują:

- opracowanie wymagań z zakresu bezpieczeństwa dla miejsc realizacji dostaw i systemu,
- akceptację tych miejsc oraz tras przejazdu z bazy magazynowej przed wykonaniem pierwszej dostawy,
- opracowanie procedur bezpiecznego załadunku, transportu i rozładunku paliw oraz systematyczną kontrola ich przestrzegania,
- opracowanie procedur określających zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych,

- nadzór nad środkami transportu usługodawców pod kątem spełnienia stawianych wymagań technicznych,
- nadzór nad systemem doboru i szkoleń pracowników zatrudnionych przy transporcie produktów.

LOTOS Parafiny

Transport produktów sprzedawanych przez Spółkę został zlecony specjalistycznym firmom zewnętrznym, które są zobowiązane do posiadania stosownych licencji oraz dopuszczenia wykorzystywanych środków transportowych do transportu materiałów niebezpiecznych. Operatorzy tych środków muszą mieć niezbędne świadectwa kwalifikacyjne i uprawnienia. W większości przypadków transport produktów parafinowych jest prowadzony przy wykorzystaniu izolowanych cystern samochodowych i kolejowych. Dodatkowe wymagania techniczne wynikają z warunków meteorologicznych i wtedy samochody muszą posiadać system grzewczy (zima) lub chłodzący (lato). Wszystkie koszty związane z emisją zanieczyszczeń do powietrza, a także zarządzanie środowiskiem związane z wykonywaniem usług transportowych ponoszą usługodawcy.

Spółka posiada oddziały produkcyjne w Czechowicach-Dziedzicach i Jaśle. Sprzedaż produktów następuje bezpośrednio z tych oddziałów. Do przewożenia gotowego produktu w opakowaniu do magazynu, z którego następuje załadunek do klienta, wykorzystywane są wózki widłowe w większości napędzane gazem LPG oraz wózki elektryczne. Poprzez eliminowanie z użycia wózków zasilanych olejem napędowym zredukowana została ilość odprowadzanych do powietrza spalin.

Działania mające na celu minimalizację wpływu transportu produktów na środowisko podjęte przez LOTOS Parafiny to:

- opracowanie procedur określających zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych,
- nadzór nad środkami transportu pod kątem spełnienia stosownych wymagań technicznych.

LOTOS Petrobaltic

LOTOS Petrobaltic S.A. posiada w dyspozycji sześć transportowych jednostek pływających:

Lp	Nazwa jednostki	GRT	Klasa statku	LOA	IMO No.	Silnik główny	Załoga
1.	ICARUS III	2160 5	Oil Tanker	182,14 m	9145413	MAN B&W 7943 kW/111 rpm	31 osób (dwie zmiany)
2.	ST. BARBARA	2285	Geotechnical Survey Vessel	78,60 m	7406021	4 x Mirrlees Blackstone EZSL, 4 x 1830 bhp	29 osób (dwie zmiany)
3.	BAZALT	1313	KM TUGL3AVT PRS Anchor – Handling Tug supply vessel	64,40 m	7911636	2 x F216V – 825D NOHAB POLAR (2 x 3520 bhp- 5176 kW)	24 osób (dwie zmiany)
4.	GRANIT	1313	KM TUG/SPECIAL PURPOSE SHIP (L3) AUT	64,54 m	7911260	2 x F216V – 825D NOHAB POLAR (2 x 3520 bhp- 5176 kW)	25 osób (dwie zmiany)
5.	KAMBR	299	Tug & Supply Vessel	36,00 m	9348223	2 x CATERPILLAR 3508B (2 x 637.5 kW)	14 osób (dwie zmiany)
6.	APHRODITE I	205	Special service Stand – by vessel	33,00 m	5353426	1 x Stork 6 FHD 240, 757 kW	14 osób (dwie zmiany)
							W sumie: 137 osób

Holowniki Bazalt i Granit są używane jako statki do przewozu zaopatrzenia oraz transportu odpadów i zanieczyszczeń z platform na ląd do utylizacji. Do transportu załóg platform i tankowca Icarus III służy jednostka APHRODITE I, zaś w gorszych warunkach pogodowych – Bazalt.

Jednostki te stosują jako paliwo oleje napędowe o niskiej zawartości siarki, co jest zgodne z wymogami Załącznika VI do Konwencji MARPOL 73/78. Posiadają dokumenty potwierdzające spełnienie wymagań etapu IIIA (europejskie normy emisji spalin z silników maszyn i urządzeń pojazdów wolnobieżnych).

Wszystkie generowane podczas eksploatacji zanieczyszczenia i odpady ze statków są oddawane na ląd do utylizacji. Gospodarka zanieczyszczeniami na statkach odbywa się zgodnie z „Planami Postępowania ze Śmieciami”, które to plany zostały zaktualizowane i zatwierdzone przez Polski Rejestr Statków.

Niewątpliwie istnieje potencjalne zagrożenie dla środowiska morskiego podczas ewentualnej kolizji tankowca ICARUS III z innym statkiem i rozszczelnienia jego podwójnej burty. Tankowiec ICARUS III przewozi wydobywaną ropę do portu Naftowego w Gdańsku – maksymalna ładowność to 32.300 ton. W 2010 r. ze złóż B3 i B8 wydobyto i przewieziono 186.507 ton ropy.

Jednostki morskie LOTOS Petrobaltic nie mają istotnego wpływu na środowisko.

